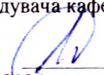

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра політології, історії і філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о. завідувача кафедри

«02» вересня 2024 року Світлана МАКАРЕЦЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ПОЛІТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

освітньо-професійна програма	<u>Політологія</u>
спеціальність	<u>052 Політологія</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
освітній ступінь	<u>магістр</u>
факультет	<u>обліку та фінансів</u>

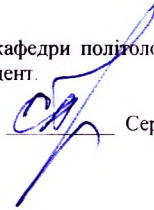
Полтава
2024 – 2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Політичне моделювання та прогнозування» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Політологія спеціальності 052 Політологія

Мова викладання державна.

Розробник: Приходько Сергій, к. політ. н., доцент кафедри політології, історії і філософії, Полтавського державного аграрного університету, доцент.

«02» вересня 2024 року

Сергій ПРИХОДЬКО

Схвалено на засіданні кафедри політології, історії і філософії
«02» вересня 2024 року № 1.

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми Політологія

«02» вересня 2024 року

Анастасія НЕКРЯЧ

Схвалено головою ради з якості вищої освіти
спеціальності «Політологія»
Протокол від 01 вересня 2024 року № 1

Світлана МАКАРЕЦЬ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин -	135
Кількість кредитів –	4,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	I (052Політ мд 2024)
Семестр	I
Лекції (годин)	24
Практичні (семінарські) (годин)	22
Самостійна робота (годин)	89
в т. ч. індивідуальні завдання (годин)	-
Вид семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів знання про сучасне політичне прогнозування та моделювання, їх практичне значення, сутності прикладного аналізу політичних процесів, оволодіння навичками моделювання та прогнозування політики за допомогою широкого арсеналу дослідницького на аналітичного інструментарію.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Дисципліни, які включені до єдиного фахового вступного іспиту з політології та міжнародних відносин і є базовими для дисципліни «Політичне моделювання та прогнозування»: «Загальна теорія політики», «Політичні інститути і процеси», «Теорія міжнародних відносин», «Зовнішня політика України», «Світовий порядок та геополітика».

4. Компетентності:

загальні:

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (предметні, фахові):

СК04 Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

5. Програмні результати навчання:

ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПР08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

ПР09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	Знати основні принципи здійснення влади та публічної політики.
	Вміти критично осмислювати процеси здійснення влади, функціонування політики в складних і непередбачуваних умовах сучасного світу.
	Розуміти особливості принципів функціонування політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів в сучасних умовах.
ПР08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	Знати теоретико-методичні принципи розробки і реалізації проектів у сфері політології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів.
	Вміти впроваджувати у політичну практику проектів у сфері політології стосовно актуальних проблем життєдіяльності сучасного суспільства
	Розуміти роль і значення методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів у розробки і реалізації політичних проектів.
ПР09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.	Знати принципи функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій, громадських організацій в сучасних умовах та сутність політичних проблем сьогодення.
	Вміти здійснювати підготовку та презентувати експертні й аналітичні консультації для практичної реалізації органами державної влади, місцевого самоврядування, політичними партіями, громадськими організаціями.
	Розуміти й усвідомлювати свою відповідальність за надання експертних та аналітичних консультацій, необхідних для практичної політичної діяльності.

6. Методи навчання

Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування, демонстрування); практичні (контент-аналіз, івент-аналіз); інтерактивні методи (дискусії, дебати), рольові та ділові ігри, проєктна діяльність; мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), кейс-методи.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.

Розмежування теоретичної та прикладної політології. Проблеми методологічної унікальності прикладних та теоретичних політичних досліджень. Основні групи методів, які використовуються в політології. Домінантні політологічні підходи до розуміння терміну «політичний аналіз». Тлумачення політичного аналізу як використання логічного аналізу в політичних дослідженнях, а також як теоретичного та прикладного політичного аналізу. Обґрунтування достовірності розуміння політичного аналізу як аналізу прикладного.

Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.

Поняття методології й методу політичного прогнозування. Принципи соціально-політичного прогнозування: системності, науковості, адекватності, альтернативності, верифікації (перевірки), безперервності прогнозування. Основні функції прогнозування. Розмаїття методів політичного прогнозування. Класифікації методів політичного прогнозування. Інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування. Особливості методів експертної оцінки; колективної генерації ідей (мозкової атаки); методу «Дельфи»; методу екстраполяції та інтерполяції; методу побудови сценаріїв; методу морфологічного аналізу; статистичного методу тощо.

Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.

Моделювання як один із найбільш поширених методів прогнозування соціально-політичних процесів. Поняття моделювання, його цілі й функції. Характер процесу прогностичного моделювання. Основні методологічні принципи моделювання політичних процесів: визнання об'єктивного характеру, превалювання ролі суб'єктивного чинника, системний підхід до аналізу політичних явищ, опора на минуле як основа політичного прогнозування майбутнього. Особливості моделей функціонування політичних систем Д.Істона, Г.Алмонда, Т. Парсонса. Найбільш відомі моделі прогнозування соціально-політичних явищ (модель гонки озброєнь, модель «м'яких» систем, модель «довгих хвиль», модель восьми колес, модель сучасного часу, трендові та імітаційні моделі тощо).

Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.

Поняття програми прогностичного політологічного дослідження, організація її розробки. Особливості перед прогнозного політологічного дослідження явищ. Процедури розробки програми прогнозного політологічного дослідження. Визначення й уточнення проблемної ситуації, об'єкту прогнозування, виявлення завдань, цілей і перспектив прогностичного дослідження. Характеристика особливостей соціальної мети прогнозного дослідження, її типи й класифікація. Побудова «дерева соціальних цілей». Поняття прогнозного тла. Послідовність операцій при побудові моделі прогнозного тла та її аналізі. Логічна послідовність основних етапів розробки прогнозу. Інструментарій прогнозування. Робочі гіпотези як головний методологічний інструмент прогнозування. Джерела прогнозованої інформації: накопичений досвід, екстраполяція, побудова моделей об'єктів, що досліджуються. Способи розробки прогнозів: експертиза, екстраполяція, моделювання, сценарії тощо. Роль комп'ютерних технологій в здійснюванні прогнозування.

Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.

Науково-аналітичний та науково-теоретичний рівні політичного аналізу. Методика використання фундаментальних законів політики в процесі аналізу. Структура політичного аналізу. Визначення об'єкта політичного аналізу. Проблемно-тематична верифікація об'єктів політичного аналізу: електоральні ситуації, партійна діяльність, зовнішня політика, соціальна напруженість тощо. Залежність вибору методів аналізу від характеру аналізованих ситуацій. Технологія політичного аналізу. Формування емпіричної бази і вибір джерел. Нагромадження та структуризація інформації. Окреслення попередніх аналітичних результатів та їх синтез. Підготовка рекомендацій та прогностичне моделювання ситуацій. Поняття політичного експерта. Розмежування політичних експертів і політиків. Політична експертиза та її парадокси. Еволюція політичної експертизи.

Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.

Методика збору інформації, типи та характер інформації. Структурованість і систематизованість процесу збору та первинної обробки інформації. Види первинної обробки інформації: бази даних, моніторинги. Версії баз даних та моніторингові.

Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.

Узагальнення як технологія опису і систематизації зібраної первинної інформації. Дескриптивне узагальнення. Структурування політичної події в процесі узагальнення. Регресивний, кореляційний і детермінантний аналіз під час застосування методу узагальнення.

Суть порівняльного методу. Рівень коректності методу. Співставлення однотипних політичних ситуацій. Визначення закономірностей і особливостей. Конструювання теоретичних схем з суміжних сфер, як основа методу аналогій. Превалювання дедуктивного підходу в методі екстраполяції. Найпоширеніші види аналогій, що застосовуються в політичному аналізі. Формальна та прогностична екстраполяція. Екстраполяція та інтерполяція в політичному моделюванні та прогнозуванні.

Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.

Використання якісних і кількісних методів в політичному аналізі. Мозковий штурм, імітаційні ігри та фокус-групи. Багатомірний статистичний аналіз та моделювання. Основи теорії ігор, її формування та розвиток. Основні види групових експертних оцінок. Методи, спрямовані на розкриття творчого потенціалу учасників обговорення. Методи на основі простого обміну думками з приводу конкретної політичної проблеми. Нарада як найпопулярніший спосіб здійснення групових експертних оцінок: переваги та недоліки. Семінар як низькоефективний спосіб організації роботи експертів.

Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.

Сутнісні характеристики глобалістики як науки. Глобалізація як провідна тенденція світового розвитку. Предмет і метод політичної глобалістики. Роль Римського клубу в становленні політичної глобалістики. Глобальне політичне прогнозування як методологія наукового пошуку майбутнього. Виклики та відповіді глобального світу. Сучасні концепції та образи глобального світу. Розробка сценаріїв в парадигмі глобального політичного моделювання та прогнозування. Геополітичні концепти стратегічного розвитку світу: Схід – Захід, Північ – Південь, Захід – Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Перспективи утвердження нового світового порядку (Г. Кісінджер).

Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування.

Україна ХХІ століття у контексті прогнозів розвитку соціально-політичних процесів. Проблеми майбутньої ролі України в світі в геополітичних стратегіях Росії, Заходу та Сходу. Україна як важливий об'єкт у геополітичних стратегіях держав трансатлантичного регіону. Нова роль України в забезпеченні культурних традицій Сходу і Заходу. Альтернативні сценарії майбутнього України. Вірогідні сценарії розвитку України на початку ХХІ ст: «Вільне падіння», «Білоруський варіант», «Тупцювання на місці», «Євразійська модель». Імовірні вибори напрямку відносин України з іншими державами в ХХІ ст.: Європоцентрична та Євразійська орієнтації. Найбільш важливі проблеми розвитку українського суспільства, які впливають на її майбутнє.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма (052ПОЛІТ_мд_2024)			
	усього	у тому числі		
л		с	с.р.	
Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.	13	2	2	9
Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.	13	2	2	9
Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.	13	2	2	9
Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.	13	2	2	9
Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.	13	2	2	9
Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.	13	2	2	9
Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.	13	2	2	9

Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.	13	2	2	9
Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.	16	4	4	8
Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування	15	4	2	9
Усього годин	<i>135</i>	<i>24</i>	<i>22</i>	<i>89</i>

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма (052ПОЛІТ мд 2024)
1	Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.	2
2	Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.	2
3	Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.	2
4	Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.	2
5	Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.	2
6	Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.	2
7	Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.	2
8	Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.	2
9	Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.	4
10	Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування	2
	Разом	22

Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма (052ПОЛІТ мд 2024)
1	Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.	9
2	Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.	9
3	Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.	9
4	Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.	9
5	Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.	9
6	Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.	9
7	Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.	9
8	Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.	9

9	Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.	8
10	Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування	9
	Разом	89

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	<i>Поточний контроль:</i> • опитування на семінарських заняттях; • розв'язування тестів; • виконання завдань самостійної роботи; <i>Семестровий контроль:</i> екзамен
ПРН 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	
ПРН 09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям	

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Екзамен	
Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.	5		1		6
Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.	5		1		6
Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.	5		1		6
Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.	5		1		6
Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.	5		1		6
Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.	5		1		6

Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.	5		1		6
Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.	5		1		6
Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.	10 (5+5)		1		11
Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування	5	15	1		21
Екзамен				20	20
Разом	55	15	10	20	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання
Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; демонструє на високому рівні здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування;
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; застосовує концепти і методи для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування;
3	здобувач вищої освіти виявляє загальні знання і розуміння тематики з дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст; аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснюється на поверхневому рівні. Застосовування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері має характер простого оцінювання без використання політологічних понять, теорій та методів.
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування.
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 1 бал	
13-15	Продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
10-12	Продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
7-9	Продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
3-6	Продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0-2	Продемонстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
0,5	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

(містить три теоретичні питання)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го і 2-го теоретичних питань	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння уміннями і навичками, необхідними для виконання завдання.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальні знання теоретичного матеріалу; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, у трактуванні понять і категорій. Відсутня здатність аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку. Відповідь представляє окремі, неузгоджені між собою знання.
	2	Знання більшої частини програмного матеріалу мають частковий характер; здобувач вищої освіти поверхнево визначає актуальних проблем сучасної політики; наявні суттєві помилки при викладенні фактичного матеріалу, у

	<p>трактуванні політологічних понять і категорій, якими оперує здобувач вищої освіти. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки представлений у формі простої констатації фактів. Відповідь безсистемна, поверхнева.</p>
3	<p>Наявні певні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно; наявні суттєві помилки у викладенні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; мають місце значні неточності у трактуванні понять і термінів. Знання актуальних проблем сучасної політики відображаються на рівні простої констатації. Відповідь непослідовна, фрагментована. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки відбувається у формі загального оцінювання.</p>
4	<p>Знання програмного матеріалу є достатнім, продемонстровано належне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Відповідь намагається поєднувати з наочним викладенням матеріалу (хоча і не повною мірою). Узагальнення та висновки здійснюються самостійно, логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти при аналізі влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки мають місце окремі ускладнення; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.</p>
5	<p>Знання програмного матеріалу є достатньо глибокими, продемонстровано ґрунтовне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти виявляє вміння аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Продемонстровано спроможність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях. Узагальнення та висновки робляться логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі незначні ускладнення.</p>
6	<p>Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики загалом, належно теоретично обґрунтоване вміння аналізувати, владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання; робити на основі теоретичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у процесі відповіді демонструється вміння</p>

		широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Проте помітні окремі несуттєві ускладнення із власним оцінюванням проблем сучасної політики.
	7	Продемонстровано вільне володіння передбаченими програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підбрано необхідні для відповіді практичні приклади; наявне вміння систематизувати знання; продемонстровано вміння робити на основі аналізу теоретичного і практичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у ході відповіді демонструються навички самостійного політологічного мислення, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.
для 3-го теоретичного питання	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання уміннями і навичками.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальні знання теоретичного матеріалу; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, у трактуванні понять і категорій. Відсутня здатність аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку. Відповідь представляє окремі, неузгоджені між собою знання.
	2	Знання більшої частини програмного матеріалу мають частковий характер; здобувач вищої освіти поверхнево визначає актуальних проблем сучасної політики; наявні суттєві помилки при викладенні фактичного матеріалу, у трактуванні політологічних понять і категорій, якими оперує здобувач вищої освіти. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки представлений у формі простої констатації фактів. Відповідь безсистемна, поверхнева.
	3	Наявні певні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно; наявні суттєві помилки у викладенні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; мають місце значні неточності у трактуванні понять і термінів. Знання актуальних проблем сучасної політики відображаються на рівні простої констатації. Відповідь непослідовна, фрагментована. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки відбувається у формі загального оцінювання.
	4	Знання програмного матеріалу є достатнім, продемонстровано належне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти загалом вільно володіє категорійно-

		<p>понятійним апаратом сучасної політичної науки. Відповідь намагається поєднувати з наочним викладенням матеріалу (хоча і не повною мірою). Узагальнення та висновки здійснюються самостійно, логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти при аналізі влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки мають місце окремі ускладнення; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.</p>
5		<p>Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики загалом, належно теоретично обґрунтоване вміння аналізувати, владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підбрано необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання; робити на основі теоретичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у процесі відповіді демонструється вміння широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Проте помітні окремі несуттєві ускладнення із власним оцінюванням проблем сучасної політики.</p>
6		<p>Продемонстровано вільне володіння передбаченими програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підбрано необхідні для відповіді практичні приклади; наявне вміння систематизувати знання; продемонстровано вміння робити на основі аналізу теоретичного і практичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у ході відповіді демонструються навички самостійного політологічного мислення, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.</p>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: ноутбук, мультимедійне обладнання (проектор), проєкційний екран, дошка аудиторна; онлайн платформа Google Meet, електронний репозитарій ПДАУ, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle.

Перелік обладнання, необхідного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує кафедра політології, історії і філософії.

13. Політика навчальної дисципліни

- *щодо термінів виконання та перекладання*: усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які

здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною;

- *щодо академічної доброчесності*: здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету;

- *щодо відвідування занять*: відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим; відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача;

- *щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти*: на здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету»;

- *щодо оскарження результатів оцінювання*: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. Київ : Генеза, 2006. 395 с.
2. Дерев'янка С. М., Матвієнків С. М. Політичне прогнозування: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Вид-во ПНУ ім. В. Стефаника, 2022. 146 с.
3. Лепський М. А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2022. 440 с
4. Катренко А. В, Пасічник В. В. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
5. Політичні технології в сучасних владних процесах : навчальний посібник / В. Ф. Смолянчук, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с.
6. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2018. 192 с.

Допоміжні

1. Аналіз публічної політики: навчальний дистанційний курс. Серія «Парламентська тренінгова бібліотека». Київ :, 2020. 144 с.
2. Бунік М. Аналіз публічної політики: навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2021. 124 с.

3. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств : Дороговкази в майбутнє. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. 248 с.
4. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ : Наш формат, 2020. 448 с.
5. Іванов М. Теоретичні засади та практичні завдання оптимізації політичної системи сучасного українського суспільства. *Політичні дослідження*. 2023. № 1. С. 36-47.
6. Погорелова І. С. Особливості політичного прогнозування у міжнародних відносинах. *Науковий журнал «Політикус»*. 2022. Вип. 5. С. 14-21.
7. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор). Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
8. *Empirical Political Analysis : textbook* [Rich R.C., Brians C.L., Manheim J.B. and Willnat, L.]. N. Y. : Routledge, 2018. 408 p.
9. Metternich Nils W., Gleditsch K., Dworschak C. *Forecasting in International Relations*. Oxford Bibliographies, 2021. URL: <https://www.oxfordbibliographies.com/> .

Інформаційні ресурси

1. Американська асоціація політичних наук. URL: <https://www.apsanet.org/>
2. Асоціація політичних наук, Об'єднане Королівство. URL: <https://www.psa.ac.uk/>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
4. Міжнародна асоціація політичних наук. URL: <https://www.ipsa.org/>
5. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://icps.com.ua/>
6. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.org.ua/ua/>
7. Research library. URL: <https://www.researchgate.net/>